

BERZEVICZY ALBERT

vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Ifjú korában tanár. Azután a közoktatásügyi miniszterium első tanácsosa, majd államtitkára, amely állásában — nyílt titok volt akkor — reá nehezedett a közoktatásügy vezetésének orosz-lánrésze. Majd — kilépve a kormányból — egy évtizeden át minden jelentősebb közművelődési mozgalomnak előkelő részese, soknak vezetője. Eközben nemcsak gyakorlati kulturpolitikus, hanem sokoldalú tudományos működést is fejt ki ezen a téren. Ime a vázlatos kerete Berzeviczy Albert eddigi pályafutásának. Ezt a keretet olyan kvalitású működés tölti ki, amely az egész ország bizalmát megszerezte az ő tehetségei számára, úgy, hogy való igaz az a mondás, hogy Ő felsége a közvélemény jelöltjét nevezte ki kultuszminiszterré. És hisszük, hogy a saját nemes ambíciója is ezt az állást tűzte maga elé, mint olyant, amelyen hazájának nagy szolgálatokat tehet. Abban az állásban, amit ezelőtt 10 évvel betöltött, meg kellett győződnie arról, hogy ezen szaktárca biztos vezetéséhez szakember kell. Ennek a meggyőződésnek az irányító hatását lehet fölismerni azóta kifejtett munkálkodásában, amelynek eredménye gyanánt ma elmondhatjuk, hogy olyan közoktatásügyi miniszterünk van, aki ezt az állást mindjárt kineveztetésekor teljesen betölti. Nagy jelentőségű ez az iskolaügyre, mert annak sikeréhez lényeges föltétel, hogy a fejlődés benne folytonos legyen, zökkenések és ingadozások ne zavarják.

Közoktatásügyünk Wlassics miniszter kormányzása alatt extensive és intensive jelentékenyen fejlődött. De olyan dolog ez, amelyben a fejlődésnek minden mozzanata még több fejleszteni valót tár fel. Nem végezhet olyan sokat egy kultuszminiszter, hogy utódjának még több végezni valót ne hagyjon.

Hogy mit és milyen irányban kíván végezni Berzeviczy Albert mint miniszter, arról bőszeges és kimerítő programmot lehetne összeállítani eddigi működéséből, nyilatkozataiból és műveiből. De a programadást bízzuk a legilletékesebbre: magára a miniszterre. Csak egy közleményére akarunk rámutatni, mely egész kulturpolitikai fölfogását jellemzi. Ez a Közgazdasági Lexikonba írt az a cikke, amelyben a közművelődés közgazdasági jelentőségét fejtegeti. Ebben kifejti, hogy a közgazdasági föllendülésnek lényeges előfeltétele az erőteljes közművelődés. Még pedig nem az a közművelődés, amelyik a közvetlenül hasznosítható részletismeretekből és készségekből tevődik össze, hanem amelyik az ember tehetségeinek harmonikus kifejtéséből alakul meg. Az ilyen műveltség megadásának eszközeit és módját pedig a pædagogia állapítja meg.

Ahol ilyen megállapodott és megtisztult kulturpolitikai és pædagogiai meggyőződés viszi a kormányt, ott kizártnak kell tartanunk azt, hogy a kulturpolitika irányításában a napi jelszavak szerepet játszhassanak. A valódi szükségletek megítélésének szempontja rendelkezésére állván, miniszterünk ismert energiájától és meggyőző képességétől bizton remélhető, hogy fölfogását a kormányban érvényesíteni is tudja. Ezt a sikert őszintén kívánja neki a magyar közoktatásügy minden munkása.

DEÁK FERENC MINT NEVELŐ.

(A M. Pæd. Társ. októberi ülésén tartott fölolvasás.)

(Befejező közlemény.)

IV.

Az eddigiekben főbb vonásaiban ismertettük Deák Ferencet mint embert, hazafit, mint államférfiút és bölcsöt, akinél különben senki sem volt hivatva nemzetének nevelésére és aki ezen hivatásának fényesen megfelelt. Nézzük immár, mit tett e férfiú a kultúra érdekében, milyen volt viszonya a közművelődéshez és mennyire vált be bölcsessége a gyakorlati nevelés terén. Ebbeli kutatásaimat nem vezethetem be méltóbban, mint a következő levélbeli és szónoklati részletekkel, melyek mutatják, hogy Deák a politika és hazaszeretet mellett legalább egyenrangú tényező-